

Nr. 1341 Brief van de minister van Klimaat en Groene Groei

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 oktober 2025

Het gebruik van de ondergrondse gasopslagen Grijpskerk en Norg verandert door de sluiting van het Groningenveld en de afnemende vraag naar aardgas. De NAM heeft een winningsplan ingediend om een deel van het gas uit het veld Norg te winnen. Dit ligt ter beoordeling bij het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG). Over dit (mogelijk) veranderend gebruik bestaan zorgen in de omgeving. Met deze brief wil het kabinet de Kamer informeren over de voortgang binnen het Omgevingstraject Grijpskerk Norg en de lopende procedures rondom het winningsplan voor Norg.

Veranderend gebruik van de gasopslagen

Sinds 1997 wordt gas ondergronds opgeslagen in de velden Grijpskerk en Norg. Een ondergrondse gasopslag is een gasveld waar aardgas niet alleen uit wordt gewonnen, maar ook weer in wordt geïnjecteerd. Om het opgeslagen gas in de winterperiode te kunnen winnen, is het nodig om het veld op voldoende druk te houden. Een veld dat gebruikt wordt als gasopslag moet daarom altijd voor een deel gevuld blijven. Het gas dat hiervoor permanent aanwezig is in het veld wordt kussengas genoemd. De rest van het veld kan dan gebruikt worden om bij lage gasvraag gas op te slaan (injectie) zodat er bij hoge gasvraag extra aanbod en capaciteit is om daaraan te voldoen (onttrekking). Dit is het zogenoemde werkgas. De termen kussengas en werkgas worden dus enkel gehanteerd om het verschillende gebruik van het gas aan te duiden.

Om het veld Norg in gebruik te nemen als ondergrondse gasopslag, moest het na de eerste winningsfase worden aangevuld met kussengas. Het oorspronkelijk aanwezige gas in het veld Norg was namelijk voor ongeveer een derde deel gewonnen. Norg is daarom met 8,5 bcm (miljard kubieke meter) gas bijgevuld. Uit Grijpskerk werd destijds pas kort gewonnen, waardoor aanvullen niet nodig was. Het gebruik van de gasopslagen is door de jaren heen enigszins veranderd. In de gasopslag Norg mocht oorspronkelijk maximaal 3 bcm gas opgeslagen worden als werkgas. Dat is later in verschillende stappen verruimd tot 6 bcm. In Grijpskerk mag 2,4 bcm gas opgeslagen worden.¹ De gasopslag Grijpskerk werd

¹ De minister besluit wat de minimale en maximale drukken mogen zijn in het veld dat als een gasopslag wordt gebruikt. In de praktijk komt dit voor

oorspronkelijk met hoogcalorisch gas gevuld. Sinds 1 april 2022 wordt deze gasopslag gevuld met laagcalorisch gas (vergelijkbaar met de kwaliteit van het gas in het Groningenveld).

Door de afnemende vraag naar aardgas komt er een moment waarop er meer gasopslagcapaciteit is dan nodig. Aanvankelijk was de verwachting dat na het sluiten van het Groningenveld eerst de gasopslag Grijpskerk kon worden opgeheven en daarna de gasopslag Norg. Met de aandeelhouders van de NAM is afgesproken dat deze volgorde mogelijk kan worden omgedraaid, omdat sinds 2022 de gasopslag Grijpskerk net als Norg kan helpen om te voldoen aan de vraag naar laagcalorisch gas. De inschatting is dat Grijpskerk bij een afnemende gasvraag beter in het gassysteem past dan de grotere gasopslag Norg. De NAM is nu van plan om de gasopslagfunctie van Norg te beëindigen en het kussengas te winnen. Daartoe heeft zij in 2023 een winningsplan ingediend.

Omgevingstraject Grijpskerk Norg

De (mogelijke) veranderingen in het gebruik van de gasopslagen leiden tot zorgen bij omwonenden. In 2022 is daarom het Omgevingstraject Grijpskerk Norg gestart. Dit is een gebiedsproces waarin de gemeente Westerkwartier, de gemeente Noordenveld, de NAM en het ministerie van KGG onder leiding van een onafhankelijk voorzitter om de tafel zitten met (vertegenwoordigers van) omwonenden van de gasopslagen Grijpskerk en Norg over het veranderend gebruik van deze gasopslagen. Op de website www.omgevingstrajectgrijpskerknorg.nl wordt hierover zo veel mogelijk informatie openbaar gedeeld.

Het omgevingstraject bestaat uit drie sporen:

- In het *vergunningenspoor* informeren we omwonenden over het verloop van de beoordeling van het winningsplan Norg en andere relevante procedures. Dit gesprek helpt de omgeving te betrekken bij het proces en heeft een signalerende werking: voor de vergunningenprocedure worden relevante signalen meegenomen in de overwegingen bij de toetsing aan de wettelijke criteria. Onderdeel van dit traject is dat het ministerie regelmatig in Norg en Grijpskerk aanwezig is en bewoners actief informeert over op welke manier en wanneer zij in de procedure inspraak kunnen hebben.
- In het *investeringsspoor* wordt met de omgevingstafel Norg gesproken over het lokaal laten meedelen in de baten uit eventuele kussengaswinning. Het gesprek hierover betekent *niet* dat de deelnemende partijen of omwonenden instemmen

bijvoorbeeld de gasopslag Norg overeen met een opslagcapaciteit van circa 6 bcm.

met winning en heeft geen invloed op de vergunningenprocedure, maar hieruit spreekt wel de gedeelde wens om alvast nagedacht te hebben over de inhoudelijke aspecten van batendeling *a/s* kussengaswinning inderdaad wordt toegestaan. Hoewel het gesprek over batendeling geen instemming met winning inhoudt en geen invloed heeft op de vergunningenprocedure, heeft de omgevingstafel Grijskerk aangegeven hier niet over te willen spreken, aangezien er geen winningsplan voor gasopslag Grijskerk ligt en men niet de schijn van instemming met eventuele winning wil wekken.

- In het *ontzorgingsspoor* draait het om het luisteren naar de zorgen van omwonenden en die zo goed mogelijk weg te nemen. Zo zijn er verschillende deskundigen op verzoek van de tafels langsgekomen om te vertellen over de ondergrond en de bestaande monitoring en om vragen te beantwoorden. Daarnaast is binnen dit spoor de vraag naar aanvullende monitoring van de gasopslagen naar voren gekomen.

Aanvullende monitoring

Op dit moment wordt binnen het ontzorgingsspoor van het omgevingstraject deze aanvullende monitoring van de gasopslagen voorbereid. Deze monitoring is *aanvullend* op de wettelijk verplichte monitoring die al in werking is. Het uitgangspunt voor het plan voor aanvullende monitoring is de zorgen van omwonenden. Deze zorgen zijn in kaart gebracht aan de omgevingstafels. Op basis daarvan zijn doelen geformuleerd, die samengevat neerkomen op het vergroten van het begrip over de processen in de ondergrond rondom de gasopslagen. Het plan is vervolgens opgesteld onder begeleiding van een commissie van experts van KNMI, TNO, adviesbureau Holland Innovation Team en TU Delft. Dit plan is meermaals aan deze commissie en aan de omgevingstafels voorgelegd voor aanvullingen en verbeteringen.

Het uiteindelijke plan combineert meerdere meetmethoden per locatie.² Per gasopslag zullen meerdere monitoringsstations worden ingericht op verschillende punten in de bodemdalingskom, waarbij het de voorkeur heeft om de stations in verschillende bodemtypes te plaatsen. Daarnaast wordt bodembeweging in het gebied gemonitord met satellietmetingen (InSAR). De metingen worden uitgevoerd door een nog te contracteren partij die los staat van de partijen uit het omgevingstraject. Er zal jaarlijks gerapporteerd worden over de meetgegevens.

Alle beslissingen binnen het omgevingstraject worden genomen door een stuurgroep waarin elke partij evenredig vertegenwoordigd is. De NAM draagt de kosten voor de aanvullende monitoring, maar

² Het gaat per locatie om een extensometer die de rek en krimp van bodemlagen meet, een waterpeilbuis en om tiltmeters (op het maaiveld en in de ondergrond).

beslissingen over de aanvullende monitoring worden altijd door de stuurgroep genomen. Daarbij geldt dat de onafhankelijk voorzitter een doorslaggevende stem heeft als partijen er niet uitkomen. De toezeggingen die zijn gedaan rondom de aanvullende monitoring zijn door alle betrokken partijen en door de minister van KGG ondertekend en als bijlage bijgevoegd.

Procedure en stand van zaken winningsplan Norg

Op 1 september 2023 heeft de NAM een winningsplan ingediend bij de toenmalige staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat om gas te winnen uit het veld Norg. Het winningsplan is in behandeling bij de minister van KGG. In het kort bestaat de procedure op grond van de Mijnbouwwet uit het inwinnen van adviezen en zienswijzen en het nemen van een besluit.

Het winningsplan is achtereenvolgens voorgelegd aan de wettelijke adviseurs TNO, SodM, de provincies Drenthe en Groningen, de gemeenten Assen, Noordenveld en Westerkwartier, waterschap Noorderzijlvest en de Mijnraad. Daarnaast hebben de veiligheidsregio's Drenthe en Groningen een gelegenheid tot reactie gekregen. Inmiddels zijn van alle partijen de adviezen en reacties ontvangen, behalve het laatste overkoepelende advies van de Mijnraad.

In de vervolgstap neemt de minister van KGG een ontwerpbesluit over het winningsplan, waarbij alle ingediende adviezen worden betrokken. Bij de publicatie van het ontwerpbesluit worden alle ontvangen adviezen openbaar gemaakt. Dit ontwerpbesluit is nog geen definitief besluit, maar zal gedurende zes weken (online) ter inzage liggen, samen met de onderliggende adviezen en het winningsplan. Hierbij krijgt iedereen de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Tijdens de periode van terinzagelegging organiseert het ministerie van KGG een informatiebijeenkomst waar omwonenden en geïnteresseerden vragen kunnen stellen over het winningsplan, de adviezen en het ontwerpbesluit. Hierbij zijn medewerkers van het ministerie van KGG, de NAM, SodM en TNO aanwezig om vragen te beantwoorden. Ook is er dan de mogelijkheid om mondeling een zienswijze in te dienen. Na die periode van zes weken neemt de minister een definitief besluit. Ingediende zienswijzen worden beantwoord en betrokken bij dat besluit.

Hoewel het besluit over het al dan niet winnen van kussengas nog genomen moet worden, hecht het kabinet eraan te benoemen dat ook bij eventuele kussengaswinning het bewijsvermoeden van toepassing is en bewoners terecht kunnen bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Beoordeling op gasleveringszekerheid

Winning van het gas uit het veld vereist het beëindigen van de gasopslagactiviteiten in het veld. Sinds 2022 zijn lidstaten van de Europese Unie verplicht om hun certificeringsinstantie te laten beoordelen of het stopzetten van de gasopslagactiviteiten de gasleveringszekerheid op nationaal of Unie-niveau niet vermindert. In Nederland voert de Autoriteit Consument en Markt (ACM) deze beoordeling uit. Hierbij moet de ACM rekening houden met een advies van het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor gas (ENTSB) over de gevolgen voor de leveringszekerheid. Dit is de eerste keer dat deze beoordeling wordt uitgevoerd in de EU. Daarom onderzoekt de ACM op dit moment hoe het deze beoordeling vorm moet geven, zodat het deze kan uitvoeren zodra de NAM het verzoek hiertoe indient bij de ACM.

Omgevingsvergunning

Tot slot moet de NAM een omgevingsvergunning aanvragen voor de bovengrondse veranderingen aan de installaties. Deze aanvraag heeft de NAM nog niet bij het ministerie van KGG ingediend. Wel heeft de NAM een Notitie Reikwijdte en Detail, een voorfase van een milieueffectrapportage die ook in het kader van een omgevingsvergunning dient te worden uitgevoerd, ingediend bij de minister van KGG. Deze notitie is voorgelegd voor advies bij SodM en de relevante medeoverheden. Die adviezen zijn in april 2025 met de NAM gedeeld.

Zodra het ontwerpbesluit genomen is, zal het kabinet de Kamer wederom informeren over de stand van zaken.

De minister van Klimaat en Groene Groei,
S.T.M. Hermans